

Złotoryja, 15 lutego 2008 r.

Urząd Skarbowy  
w Złotoryi

**MATERIAŁY INFORMACYJNE**  
**dla uczestników spotkania informacyjno-szkoleniowego**  
**dotyczącego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych**  
**za 2007 rok**

**ULGA Z TYTUŁU DAROWIZNY (odliczenie od dochodu)**

Odliczeniu od dochodu podlegają darowizny przekazane:

- 1) organizacjom niebędącym jednostkami sektora finansów publicznych**, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, **i nie działającym w celu osiągnięcia zysku, osobom prawnym lub jednostkom nieposiadającym osobowości prawnej** (utworzonym na podstawie przepisów ustaw, w tym **fundacjom i stowarzyszeniom** lub **działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych** oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania), jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego oraz **stowarzyszeniom jednostek samorządu terytorialnego w celu realizacji zadań w zakresie:**
- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
  - zapewnienia zorganizowanej opieki byłym żołnierzom zawodowym, którzy uzyskali uprawnienie do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej, inwalidom wojennym i wojskowym oraz kombatantom;
  - działalności charytatywnej;
  - podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
  - działalności na rzecz mniejszości narodowych;
  - ochrony i promocji zdrowia;
  - działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
  - promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
  - upowszechniania i ochrony praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
  - działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
  - działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
  - nauki, edukacji, oświaty i wychowania;
  - krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży;
  - kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji;
  - upowszechniania kultury fizycznej i sportu;
  - ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
  - porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym;
  - upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa;
  - upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
  - ratownictwa i ochrony ludności;
  - pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
  - upowszechniania i ochrony praw konsumentów;

- działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami;
  - promocji i organizacji wolontariatu;
  - działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz ww. podmioty w zakresie realizacji ww. celów.
- 2) **kultu religijnego,**
- 3) **krwiodawstwa** realizowanego przez honorowych dawców krwi, w wysokości ekwiwalentu pieniężnego za pobraną krew.

Z odliczenia darowizn można skorzystać pod warunkiem właściwego ich udokumentowania, tj. **dowodem wpłaty na rachunek bankowy** obdarowanego, a w przypadku darowizny **innej niż pieniężna - dokumentem, z którego wynika wartość tej darowizny** (w przypadku dawców krwi w dokumencie tym nie uwzględnia się wartości krwi, za którą dawca otrzymał ekwiwalent pieniężny) oraz oświadczeniem obdarowanego o jej przyjęciu. Ponadto odliczeniu od dochodu podlegają te darowizny, które nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów lub nie zostały odliczone od przychodu na podstawie ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym lub od dochodu na podstawie ustawy o podatku tonażowym.

Prawo do odliczenia darowizny na rzecz organizacji określonej w przepisach regulujących działalność pożytku publicznego obowiązujących w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej lub innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, prowadzącej działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych, przysługuje podatnikowi pod warunkiem:

- a) udokumentowania przez podatnika oświadczeniem tej organizacji, iż na dzień przekazania darowizny była ona równoważną organizacją do pozostałych z wymienionych w pkt 1 organizacji, realizującą wskazane wyżej cele i prowadzącą działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych oraz
- b) istnienia podstawy prawnej wynikającej z umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, lub odrębnych ustaw, do uzyskania przez organ podatkowy informacji podatkowych od organu podatkowego państwa, na którego terytorium organizacja posiada siedzibę.

Łączna kwota odliczonych darowizn nie może przekroczyć **6 % dochodu** zadeklarowanego w złożonym zeznaniu. Limit ten nie ma zastosowania do darowizn przekazanych na kościelną działalność charytatywno-opiekuńczą na podstawie odrębnych ustaw (m.in. ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej), które w całości wyłączone są z podstawy opodatkowania darczyńców podatkiem dochodowym, jeżeli kościelna osoba prawna przedstawi darczyńcy pokwitowanie odbioru oraz - w okresie dwóch lat od dnia przekazania darowizny - sprawozdanie o przeznaczeniu jej na tę działalność.

**Odliczeniu od dochodu nie podlegają** natomiast **darowizny poniesione na rzecz** osób fizycznych oraz osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, prowadzących działalność gospodarczą polegającą na wytwarzaniu wyrobów przemysłu elektronicznego, paliwowego, tytoniowego, spirytusowego, winiarskiego, piwowarskiego, a także pozostałych wyrobów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 1,5%, oraz wyrobów z metali szlachetnych albo z udziałem tych metali, lub handlu tymi wyrobami.

W przypadku przekazania darowizny w postaci towarów opodatkowanych podatkiem od towarów i usług, **za kwotę darowizny uważa się wartość towaru wraz z podatkiem od towarów i usług**. W załączniku **PIT/O** do składanego zeznania o wysokości osiągniętego w roku podatkowym dochodu należy wykazać **kwotę przekazanej darowizny, kwotę dokonanego odliczenia** oraz **dane pozwalające na identyfikację obdarowanego**, w szczególności jego nazwę i adres.

W razie **zwrotu dokonanej darowizny, obdarowany jest obowiązany przekazać urzędowi skarbowemu informację o zwróconej podatnikowi darowiznie**, w terminie miesiąca od dnia dokonania zwrotu.

Podstawa prawna: art. 26 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (j. t. Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.), art. 3 ust. 2 i 3 oraz art. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2003r. Nr 96, poz. 873 ze zm.) art. 55 ust. 7 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1989 r. Nr 29, poz. 154 ze zm.)

## **ULGA REHABILITACYJNA (odliczenie od dochodu)**

Osoby niepełnosprawne lub mające na utrzymaniu osobę niepełnosprawną, które faktycznie poniosły wydatki na cele rehabilitacyjne oraz wydatki związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych, mogą skorzystać z ulgi w podatku dochodowym od osób fizycznych.

Za wydatki na cele rehabilitacyjne oraz wydatki związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych, uważa się wydatki poniesione na:

- 1) adaptację i wyposażenie mieszkań oraz budynków mieszkalnych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- 2) przystosowanie pojazdów mechanicznych do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- 3) zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, z wyjątkiem sprzętu gospodarstwa domowego,
- 4) zakup wydawnictw i materiałów (pomocy) szkoleniowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- 5) odpłatny pobyt na turnusie rehabilitacyjnym,
- 6) odpłatny pobyt na leczeniu w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego, pobyt w zakładzie rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych oraz odpłatność za zabiegi rehabilitacyjne,
- 7) opłacenie przewodników osób niewidomych I lub II grupy inwalidztwa oraz osób z niepełnosprawnością narządu ruchu zaliczonych do I grupy inwalidztwa,
- 8) utrzymanie przez osoby niewidome I lub II grupy inwalidztwa psa przewodnika,
- 9) opiekę pielęgniarską w domu nad osobą niepełnosprawną w okresie przewlekłej choroby uniemożliwiającej poruszanie się oraz usługi opiekuńcze świadczone dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do I grupy inwalidztwa,
- 10) opłacenie tłumacza języka migowego,
- 11) kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia,
- 12) leki, jeśli lekarz specjalista stwierdzi, że osoba niepełnosprawna powinna stosować określone leki stale lub czasowo,
- 13) odpłatny, konieczny przewóz na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne:
  - a) osoby niepełnosprawnej - karetką transportu sanitarnego,
  - b) osoby niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa oraz dzieci niepełnosprawnych do lat 16 - również innymi niż karetka środkami transportu sanitarnego,
- 14) używanie samochodu osobowego - stanowiącego własność (współwłasność) osoby

niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę niepełnosprawną zaliczoną do I lub II grupy inwalidztwa albo dzieci niepełnosprawne, które nie ukończyły 16 roku życia - na potrzeby związane z koniecznym przewozem na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne,

15) odpłatne przejazdy środkami transportu publicznego związane z pobytem:

- a) na turnusie rehabilitacyjnym,
- b) w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego, zakładach rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych,
- c) na koloniach i obozach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia.

Odliczeń z wymienionych wyżej tytułów dokonuje się od dochodu podlegającego opodatkowaniu na zasadach ogólnych według skali podatkowej, poprzez wykazanie kwoty faktycznie poniesionych wydatków w informacji o odliczeniach PIT/O, a następnie w zeznaniu rocznym PIT. Odliczeniu podlegają tylko te wydatki, które nie zostały sfinansowane (dofinansowane) ze środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych albo nie zostały zwrócone podatnikowi w jakiegokolwiek formie. W przypadku gdy wydatki były częściowo sfinansowane, odliczyć można jedynie różnicę pomiędzy poniesionymi wydatkami a kwotą sfinansowaną.

Większość wydatków rehabilitacyjnych **nie jest limitowana**. Limity dotyczą wyłącznie wydatków wymienionych w punktach: 7 (przewodnik), 8 (pies przewodnik) i 14 (używanie samochodu). W tych przypadkach odliczeniu od dochodu podlega **kwota faktycznie poniesionych wydatków, jednak nie więcej niż 2.280 zł (limit)**.

Limitowane odliczenie dotyczy również wydatków na leki. W tym przypadku odliczeniu podlegają wydatki w wysokości stanowiącej **różnicę** pomiędzy wydatkami faktycznie poniesionymi w danym miesiącu a kwotą **100 zł**.

Wysokość poniesionych wydatków na cele rehabilitacyjne oraz wydatków związanych z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych, ustala się na podstawie dokumentów stwierdzających ich poniesienie, z wyjątkiem ww. ulg limitowanych (pkt 7, 8 i 14)

### **Wyjaśnienie najważniejszych pojęć**

**1) za osobę niepełnosprawną** – uważa się osobę, która posiada:

- orzeczenie o niepełnosprawności, wydane przez właściwy organ na podstawie odrębnych przepisów
- orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, określonych w odrębnych przepisach lub
- decyzję przyznającą rentę z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, rentę szkoleniową albo rentę socjalną, lub
- orzeczenie o niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 roku życia, wydane na podstawie odrębnych przepisów, obowiązujących do dnia 31 sierpnia 1997 r.,

**2) za osobę niepełnosprawną pozostającą na utrzymaniu podatnika** - uważa się następujące osoby niepełnosprawne: współmałżonka, dzieci własne i przysposobione, dzieci obce przyjęte na wychowanie, pasierbów, rodziców, rodziców współmałżonka, rodzeństwo, ojczyma, macochę, zięciów i synowe - jeżeli pozostają na utrzymaniu podatnika i w roku podatkowym dochody tych osób nie przekroczyły kwoty 9120 zł,

**3) za osobę zaliczoną do I grupy inwalidztwa** - uważa się osobę, w stosunku do której, na podstawie odrębnych przepisów, orzeczono całkowitą niezdolność do pracy oraz

niezdolność do samodzielnej egzystencji albo znaczny stopień niepełnosprawności,  
**4) za osobę zaliczoną do II grupy inwalidztwa** - uważa się osobę, w stosunku do której, na podstawie odrębnych przepisów, orzeczono całkowitą niezdolność do pracy albo umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Podstawa prawna: art. 26 ust. 1 pkt 6, ust. 7a, 7c i 7d ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.)

#### **ULGA INTERNETOWA (odliczenie od podatku)**

Warunkiem skorzystania z ulgi internetowej jest poniesienie w roku podatkowym wydatków z tytułu użytkowania sieci Internet w lokalu (budynku) będącym miejscem zamieszkania podatnika. Kwota, którą można odliczyć dotyczy tylko wydatków związanych z korzystaniem z Internetu. Ulga internetowa nie przysługuje bowiem z tytułu wydatków poniesionych na instalację, rozbudowę i modernizację, a także serwis i obsługę techniczną sieci Internet.

Odliczenie stosuje się, jeżeli wydatki z powyższego tytułu są udokumentowane fakturą VAT w rozumieniu przepisów ustawy o podatku od towarów i usług.

Ulga internetowa jest odliczeniem od dochodu i jest limitowana. Oznacza to, że można odliczyć od dochodu, wykazując w zeznaniu rocznym PIT, kwotę poniesionych w roku podatkowym wydatków, ale w wysokości nieprzekraczającej **760 zł**. Jeżeli zaś wydatki z tytułu użytkowania Internetu poniesiono łącznie z inną osobą np. małżonkiem, dzieckiem, rodzicem i potwierdzają ten fakt faktury VAT wystawione na imię i nazwisko osób ponoszących wydatki, wówczas każda z osób ponoszących wydatek ma prawo do skorzystania z ulgi internetowej w ramach osobnego limitu.

Podstawa prawna:

Art. 26 ust. 1 pkt 6a i ust. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.)

#### **ULGA PRORODZINNA (odliczenie od podatku)**

Tak potocznie nazywa się „ulgę z tytułu wychowywania dzieci” w podatku dochodowym od osób fizycznych. Została ona wprowadzona do ustawy o PIT ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw a następnie zmieniona ustawą z dnia 5 września 2007 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Początkowo bowiem ulga na jedno wychowywane dziecko miała wynosić 120 zł ale ostatecznie jej wysokość w art. 27f ustawy o PIT została ustalona jako dwukrotność kwoty zmniejszającej podatek określonej w pierwszym przedziale skali podatkowej. W praktyce w 2007 roku **maksymalna ulga na każde wychowywane dziecko wynosi 572,54 x 2 = 1.145,08 zł** (w prasie można się spotkać z nieprawidłowymi danymi). Tę kwotę mnoży się przez liczbę dzieci.

Ulga przysługuje z tytułu wychowywania następujących grup dzieci własnych lub przysposobionych:

- małoletnich (czyli takich, które nie ukończyły 18. roku życia);
- otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny (bez względu na wiek);
- które nie ukończyły 25. roku życia i uczą się w szkołach lub studiują na uczelniach, o których mowa w przepisach o systemie oświaty lub w prawie o szkolnictwie wyższym, pod warunkiem, że w roku podatkowym uzyskały tylko dochody nie powodujące obowiązku zapłaty podatku (czyli w 2007 r. maksymalnie 3.015 zł), dochody z tytułu renty rodzinnej lub zwolnione z podatku.

Jest to identyczna grupa dzieci jak ta uprawniająca do preferencyjnego rozliczania się w związku z samotnym ich wychowywaniem.

**Ulga polega na zmniejszeniu podatku obliczonego zgodnie z art. 27 ustawy, pomniejszonego uprzednio o składki na ubezpieczenie zdrowotne.** Jest adresowana do podatników rozliczających się według skali podatkowej. Nie można zatem skorzystać z niej rozliczając się w formie ryczałtu ewidencjonowanego, karty podatkowej, podatku liniowego z tytułu działalności gospodarczej albo z tytułu odpłatnego zbycia nieruchomości, papierów wartościowych czy pochodnych instrumentów finansowych. Wymieniona w zdaniu poprzednim grupa osób nie jest jednak wyłączona bezwzględnie (podmiotowo) z możliwości skonsumowania ulgi. Jeśli bowiem któryś z tych podatników „dodatkowo” osiąga dochody rozliczane według skali podatkowej (podlegające rozliczeniu w zeznaniu oznaczonym symbolem PIT-36 lub PIT-37), to może dokonać odliczenia od tego właśnie podatku. Nie korzystają też z ulgi rolnicy, jeżeli oprócz przychodów z rolnictwa, w Polsce nie podlegających podatkowi dochodowemu, nie osiągnęli dochodów rozliczanych według skali podatkowej.

Uprawnieni do tego nowego odliczenia są rodzice wychowywanego dziecka (nie musi to być dziecko „małżeńskie”), chyba, że są przez sąd pozbawieni prawa opieki. W gronie uprawnionych nie ma natomiast opiekunów prawnych innych niż rodzice.

**Odliczenie kwoty 1.145,08 zł dotyczy łącznie obojga rodziców.** Odejmuje się ją od podatku jednego z rodziców albo od podatku obojga (gdy rozliczają się wspólnie). Literalna wykładnia przepisu prowadzi więc do wniosku, że w przypadku odrębnego rozliczania się nie jest możliwe „dzielenie” ulgi na poszczególnych małżonków, tylko zastosowanie jej u jednego z nich (tu ustawodawca pozostawił dowolność). To ograniczenie będzie działało niekorzystnie u niektórych małżonków. Niewykorzystana ulga nie przechodzi na lata następne.

Przepis nie wymaga, aby wychowywanie dziecka trwało cały rok podatkowy. Nie przewiduje też żadnych proporcji, co oznacza, że z takiej samej ulgi korzystają rodzice wychowujące dziecko przez 365 dni jak i ci, którzy zostali obdarzeni potomstwem w dniu 31 grudnia danego roku. Proporcja jest natomiast przewidziana dla rodziców, w stosunku do których orzeczono rozwód lub separację, o ile przez część roku dziecko zamieszkuje (czyli jest wychowywane) u każdego z nich z osobna. W takim przypadku ulgę dzieli się według klucza, którym jest liczba miesięcy pobytu dziecka u danego rodzica. Oczywiście, jeżeli dzieckiem opiekuje się jedno z rozwiedzionych lub odseparowanych rodziców – ulga przysługuje tylko temu.

**Zastosowanie ulgi będzie miało różne skutki w zależności od konkretnego stanu faktycznego.** U jednych podatników spowoduje wystąpienie nadpłaty, u innych zmniejszenie kwoty do zapłaty a jeszcze u innych okaże się niemożliwe do zastosowania (mimo spełniania wszystkich warunków), gdyż – kolokwialnie mówiąc – nie będzie od czego jej odliczyć. Z rachunkowego punktu widzenia dla możliwości skorzystania z ulgi konieczne jest, aby różnica pomiędzy obliczonym według skali podatkiem i składkami na ubezpieczenie zdrowotne była liczbą dodatnią. Im większa będzie owa kwota, tym więcej będzie można skonsumować ulgi prorodzinnej. W praktyce często będzie się zdarzać, że rzeczywista konsumpcja ulgi obejmie tylko część kwoty 1.145,08 zł (albo jej wielokrotności w przypadku więcej niż jednego dziecka).

Doradcy podatkowi przeprowadzili symulacje liczbowe mające za cel pokazać, jaka jest **wymagana minimalna kwota dochodu rocznego, aby była możliwa pełna konsumpcja ulgi** (w wariantach z różną ilością wychowywanych dzieci i przy różnych sposobach rozliczenia rocznego). Przyjęto założenie, że dochód jest osiągany tylko

ze stosunku pracy a przykładowy podatnik nie korzysta z ulg, oprócz odliczenia składek na ubezpieczenie zdrowotne. Wynik symulacji ilustruje poniższa tabela:

Ilość dzieci na wychowaniu	1	2	3
Sposób rozliczenia			
samodzielnie	21.100	33.400	45.700
wspólnie z małżonkiem (dochód łączny)	29.900	42.200	54.500
w sposób przewidziany dla osoby samotnie wychowującej dzieci	27.250	39.550	51.850

Ulgę wykazuje się w załączniku PIT-O, w jego bloku „C” a następnie przenosi, zgodnie z instrukcją, do odpowiednich wierszy zeznania PIT-36 lub PIT-37.

Oprócz tego z odliczenia można skorzystać upoważniając do tego swój zakład pracy, przy czym jest to możliwe przy spełnieniu określonych w ustawie warunków. Niezbędne było w takim przypadku złożenie temu zakładowi oświadczenia o symbolu PIT-12 oraz wniosku o zastosowanie ulgi prorodzinnej (brak urzędowego wzoru) w zawitym terminie do 10 stycznia roku następującego po roku podatkowym.

Podstawa prawna: art. 27f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.)